

Research Article

The effectiveness of educational games based on social-emotional learning on empathy and social competence in preschool children

MH. Farimani¹, F. Hamidi^{2*}, HA. Amarghan³

1. PhD Student, Department of Psychology, Bojnourd Branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran

2*. Associate Professor of Psychology, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Shahid Rajaei Teacher Training University, Tehran, Iran. Corresponding Author : fhamidi@sru.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Psychology, Quchan Branch, Islamic Azad University, Quchan, Iran

Abstract

The aim of this research was determine the effectiveness of educational games based on social-emotional learning on empathy and social competence in preschool children. This research was a semi-experimental with pretest, posttest and two-month follow-up design with control group. The research population was a preschool children of 4th district of Mashhad city in the 2020-2021 academic years. The research sample was 48 people who were selected by available sampling method and randomly by lottery replaced in two equal groups and the experimental group was trained for 20 sessions of 45 minutes with the method of educational games based on social-emotional learning and the control group did not receive training during this period. Data were collected with using two subscales of empathy and social competence in the social-emotional assets and resiliency scale for preschool (Ravitch, 2013) and analyzed by tests of chi-square, independent t and analysis of variance with repeated measures. The findings showed that in the pretest stage the experimental and control groups there was no significant difference in any variables of empathy and social competence ($P > 0.05$), but in the posttest and follow-up stages there was a significant difference in both variables ($P < 0.05$). Other findings showed that the intervention by method of educational games based on social-emotional learning significantly increased the empathy and social competence in preschool children and the results of the intervention were maintained in the follow-up stage ($P < 0.05$). The results indicated the effectiveness of educational games method based on social-emotional learning on increasing empathy and social competence in preschool children. Therefore, to improve the social-emotional assets of preschool children can be used the method of educational games based on social-emotional learning along with other methods.

Keywords: educational games, social-emotional learning, empathy, social competence, preschool children

Citation: : Farimani Mh, Hamidi F, Amarghan Ha. (2022). The effectiveness of educational games based on social-emotional learning on empathy and social competence in preschool children. *Journal of Social Psychology*. 10(63), 1-15.

اثربخشی بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی بر همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی

محمود حکیمی فریمانی^۱، فریده حمیدی^{۲*}، حسین اکبری امرغان^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران
۲. دانشیار روانشناسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. نویسنده مسئول: fhamidi@sru.ac.ir
۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد قوچان، دانشگاه آزاد اسلامی، قوچان، ایران

چکیده

هدف این پژوهش تعیین اثربخشی بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی بر همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی بود. این پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش کودکان پیش‌دبستانی ناحیه ۴ شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند. نمونه پژوهش ۴۸ نفر بودند که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی با کمک قرعه‌کشی در دو گروه مساوی جایگزین شدند و گروه آزمایش ۲۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای با روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی آموزش دید و گروه کنترل در این مدت آموزشی دریافت نکرد. داده‌ها با دو خرده‌مقیاس همدلی و شایستگی اجتماعی در مقیاس ارزش‌های هیجانی-اجتماعی و تاب‌آوری برای کودکان پیش‌دبستانی (راویتچ، ۲۰۱۳) گردآوری و با آزمون‌های t ، تی مستقل و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر تحلیل شدند. یافته‌ها نشان داد که در مرحله پیش‌آزمون گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر هیچ‌یک از متغیرهای همدلی و شایستگی اجتماعی تفاوت معنی‌داری نداشتند ($P > 0/05$)، اما در مراحل پس‌آزمون و پیگیری از نظر هر دو متغیر مذکور تفاوت معنی‌داری داشتند ($P > 0/05$). دیگر یافته‌ها نشان داد که مداخله به روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی باعث افزایش معنی‌دار همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی شد و نتایج مداخله در مرحله پیگیری نیز حفظ شد ($P > 0/05$). نتایج نشان‌دهنده اثربخشی روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی بر افزایش همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی بود. بنابراین، برای بهبود ارزش‌های هیجانی-اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی می‌توان از روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی در کنار سایر روش‌ها استفاده کرد.

کلمات کلیدی: بازی‌های آموزشی، یادگیری هیجانی-اجتماعی، همدلی، شایستگی اجتماعی، کودکان پیش‌دبستانی

مقدمه

دوره پیش دبستانی یکی از مهم‌ترین دوره‌های زندگی افراد است که در آن شخصیت افراد پایه‌ریزی می‌شود شکل می‌گیرد (شریدان، کناچی، بویسی، موئن، لستر، ادواردز و همکاران^۱، ۲۰۱۹). کودکان بسیاری از مهارت‌های هیجانی و اجتماعی^۲ را در دوره پیش دبستانی یادگیری می‌گیرند و این دوره نقش مهمی در تحول مهارت‌های هیجانی و اجتماعی کودکان دارد (وانگ، یانگ، دنگ، وانگ، ژو، لی و همکاران^۳، ۲۰۲۲). شکل‌گیری رفتارها در دوره پیش دبستانی در نتیجه گسترش محیط اجتماعی کودک و افزایش پیچیدگی‌های تعامل‌های اجتماعی، اهمیت رشد و تحول مهارت‌های هیجانی-اجتماعی را افزایش می‌دهد (آنتونی، الیوت، دی‌پرنا و لی^۴، ۲۰۲۰). شایستگی‌ها یا ارزش‌های هیجانی-اجتماعی^۵ در دوره پیش دبستانی نقش مهمی در مواجهه با رویدادهای چالش‌انگیز، مدیریت استرس و بهبود روابط با دیگران دارند (فیگوئیریدو، آزریدو، باروسو و باروسا^۶، ۲۰۲۰) که به‌عنوان مهارت‌های افراد جهت حفظ، کنترل، مدیریت و ابراز رفتارهای هیجانی-اجتماعی یا شیوه مواجهه بهینه با هیجان‌های مثبت و منفی و عدم اجتناب از مواجهه با هیجان‌های منفی و درک توأم با شفقت و مهربانی با خود تعریف می‌شوند (راویتچ^۷، ۲۰۱۳).

از شایستگی‌ها یا ارزش‌های هیجانی-اجتماعی مهم در دوره پیش دبستانی می‌توان به همدلی^۸ و شایستگی اجتماعی^۹ اشاره کرد (چنگ و ری^{۱۰}، ۲۰۱۶). همدلی به معنای قابلیت درک دیگران و تجربه احساسی آنها و ارائه پاسخ مناسب به آن موقعیت‌ها می‌باشد (کاربزالز، برانجی و لانیگراند^{۱۱}، ۲۰۲۱). در واقع، همدلی توانایی فهم حالت‌ها، هیجان‌ها و افکار دیگران و پاسخدهی به آنها با هیجان‌ها و رفتارهای متناسب و سهیم‌شدن در احساس‌ها و افکار دیگران و گرایش به تجربه جانشینی آنها می‌باشد (مک‌کینا، براون، ویلیامز و لیو^{۱۲}، ۲۰۲۰). همدلی به تنظیم روابط، حمایت از فعالیت‌های مشترک، انسجام گروهی و حفظ و ارتقای ارتباط صمیمی و رضایت‌بخش بین افراد کمک می‌کند و عدم آن سبب گسسته‌شدن روابط افراد با یکدیگر و افزایش فاصله روانشناختی بین افراد می‌شود (هیگینز، زیبرک، کابرال، ایگان و مک‌دانل^{۱۳}، ۲۰۲۲). همدلی نقش مهمی در تعهدهای بین‌شخصی و تعامل‌های اجتماعی، روابط خانوادگی، ایجاد دوستی و حفظ آن، افزایش احتمال کمک، تنظیم رفتار اجتماعی، انسجام خانوادگی، حمایت والدینی،

1. Sheridan, Knoche, Boise, Moen, Lester, Edwards & et al
2. Social and Emotional Skills
3. Wang, Yang, Deng, Wang, Zhou, Li & et al
4. Anthony, Elliott, DiPerna & Lei
5. Social-Emotional Assets or Competences
6. Figueiredo, Azeredo, Barroso & Barbosa
7. Ravitch
8. Empathy
9. Social Competence
10. Cheng & Ray
11. Carrizales, Branje & Lannegrand
12. McKenna, Brown, Williams & Lau
13. Higgins, Zibrek, Cabral, Egan & McDonnell

پاسخگویی در روابط، پیوندهای اجتماعی و رفتارهای اجتماعی دارد (حسینیان، نوری‌پور لیاولی، محولاتی و اکبری‌زاده، ۱۳۹۹). همچنین، شایستگی اجتماعی به‌عنوان توانمندی افراد در تحقق اهداف اجتماعی در موقعیت‌های اجتماعی جهت دستیابی به پیامدهای مثبت تعریف می‌شود (بیدارد، هانا و کیرنی، ۲۰۲۰). این سازه نشان‌دهنده توانایی فرد در استقلال شخصی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی و توانمندی در مراقبت و یاری‌رساندن به خود و دیگران است (میلر، استراسنیگ، برومت، دیپ، وناس، لین و همکاران، ۲۰۲۱). شایستگی اجتماعی دارای چهار بعد مهارت‌های شناختی (شامل خزانه اطلاعات و مهارت‌های کسب و پردازش اطلاعات، توانایی تصمیم‌گیری و باورهای خودکارآمدی و سبک‌های اسنادی)، مهارت‌های رفتاری (شامل مذاکره، جرأت‌مندی، ایفای نقش و مهارت‌های محاوره‌ای برای شروع و تداوم تعامل‌های اجتماعی و رفتارهای مهربانانه)، مهارت‌های هیجانی (شامل برقراری روابط مثبت با دیگران، ایجاد و گسترش اعتماد و روابط حمایتی دوجانبه و شناسایی و پاسخدهی به علائم هیجانی در تعامل‌های اجتماعی) و مهارت‌های انگیزشی (شامل احساس اثربخشی، احساس خودکارآمدی، ساختار ارزشمند و سطح رشد اخلاقی فرد) می‌باشد (شیولر و دیمیترو، ۲۰۱۸).

یکی از روش‌های بهبود شایستگی‌ها یا ارزش‌های هیجانی-اجتماعی در کودکان استفاده از بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی^۴ است که بر اساس آن کودکان می‌توانند دانش، اطلاعات و مهارت خود را جهت انجام فعالیت‌های هیجانی-اجتماعی و دستیابی به شایستگی درباره آنها افزایش دهند (دیونیک، کوربت، اسمیت، آگینا، پولینگ، ورث و همکاران، ۲۰۲۱). استفاده از بازی‌های آموزشی یکی از فعالیت‌های مفرح آموزشی است که نقش مهمی در آموزش، درمان و توانبخشی کودکان دارد و می‌تواند سبب بهبود مهارت‌های مختلف در کودکان شود (مک‌کالوپز، بارنز، برتی، فینیمان، جونز، ناون و نلسون، ۲۰۱۹). یادگیری هیجانی-اجتماعی فرایندی است که کودکان و نوجوانان اطلاعات، دانش‌ها و مهارت‌های موردنیاز خود جهت انجام فعالیت در محیط‌های اجتماعی مختلف را فرامی‌گیرند (میبرز، دومیتروویچ، دیسی، تریجو و گرینبرگ، ۲۰۱۹). بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی شامل آموزش پنج مولفه خودآگاهی، مدیریت خود، آگاهی اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی و تصمیم‌گیری مسئولانه است (منتز، بیر، یانگ و هریس، ۲۰۱۸). خودآگاهی شامل مهارت‌های شناختی جهت شناسایی نکات قوت و ضعف خود است و اینکه چگونه این موارد بر روی عملکرد تاثیر می‌گذارند. مدیریت خود شامل توانایی مدیریت انگیزه‌ها و هیجان‌های فردی است که نقش مهمی در داشتن ارتباط‌های نزدیک، حفظ و ارتقای سلامت و موفقیت در زندگی در موقعیت‌های مختلف دارند. آگاهی اجتماعی شامل توانمندی تشخیص و ادراک

1. Bedard, Hanna & Cairney
2. Miller, Strassnig, Bromet, Depp, Jonas, Lin & et al
3. Schuller & Demetriou
4. Educational Games based on Social-Emotional Learning
5. Daunic, Corbett, Smith, Algina, Poling, Worth, Boss & et al
6. McCallops, Barnes, Berte, Fenniman, Jones, Navon & Nelson
7. Meyers, Domitrovich, Dissi, Trejo & Greenberg
- 8.. Mantz, Bear, Yang & Harris

احساس‌ها و عواطف دیگران و پاسخ مناسب توأم با همدلی و به‌اشتراک گذاشتن حالت‌های هیجانی خود با دیگران می‌باشد. مهارت‌های ارتباطی شامل توانایی برقراری ارتباط موثر و سازنده با دیگران جهت ایجاد، حفظ و بهبود آنها است. تصمیم‌گیری مسئولانه شامل توانمندی بکارگیری اخلاق، ایمنی و عوامل اجتماعی در هنگام تصمیم‌گیری می‌باشد (دومیتروویچ، دیورلاک، استالی و ویسبرگ^۱، ۲۰۱۷).

در سال‌های اخیر پژوهشگران علاقه زیادی به پژوهش در زمینه بررسی اثربخشی بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی- اجتماعی جهت بهبود ویژگی‌ها پیدا کردند. برای مثال زینلی ده‌رجبی و عاشوری (۱۴۰۰) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بازی درمانی مبتنی بر رویکرد آکسلاین باعث بهبود ارزش‌های هیجانی- اجتماعی و تاب‌آوری کودکان کم‌شنوای پیش‌دبستانی شد. نتایج پژوهش یزدانی‌پور، عاشوری و عابدی (۲۰۲۲) نشان داد که ۱۰ جلسه بازی درمانی گروهی باعث افزایش شایستگی اجتماعی، خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری و همدلی کودکان کم‌شنوا شد. در پژوهشی دیگر دیون^۲ (۲۰۱۹) گزارش کرد که برنامه یادگیری هیجانی اجتماعی باعث بهبود شایستگی‌های هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی شد. همچنین، نتایج پژوهش سالتر، بیمیش و دیویس^۳ (۲۰۱۶) نشان داد که بازی درمانی کودک‌محور نقش موثری در بهبود رشد هیجانی و اجتماعی کودکان اتیسم داشت. چنگ و ری (۲۰۱۶) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بازاری درمانی گروهی کودک‌محور نقش موثری در افزایش ارزش‌های هیجانی- اجتماعی کودکان مهدکودکی داشت. در پژوهشی دیگر چینه‌کش، کمالیان، التماسی، چینه‌کش و علوی (۲۰۱۴) گزارش کردند که بازی درمانی گروهی باعث افزایش مهارت‌های هیجانی- اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی مانند خودآگاهی، خودتنظیمی، ارتباط‌های اجتماعی و همدلی شد. دراسینسچی^۴ (۲۰۱۲) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسید که برنامه بازی زندگی باعث بهبود توانایی‌های هیجانی و اجتماعی کودکان دبستانی و مولفه‌های آن شامل خودتنظیمی، شایستگی اجتماعی، همدلی و مسئولیت‌پذیری شد.

در سال‌های اخیر یادگیری هیجانی- اجتماعی در زمره یکی از مولفه‌های مهم آموزش‌وپرورش مورد توجه صاحب‌نظران تعلیم‌وتربیت و پژوهشگران قرار گرفته است (امامقلی‌وند، کدیور و شریفی، ۱۳۹۷). بسیاری از کودکان پیش‌دبستانی از نظر مهارت‌ها و شایستگی‌های هیجانی- اجتماعی دارای کاستی هستند که یکی از راهکارهای موثر برای بهبود آنها استفاده از روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی- اجتماعی می‌باشد که درباره اثربخشی آن پژوهش‌های اندکی انجام‌شده است. بنابراین، هدف این پژوهش تعیین اثربخشی بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی- اجتماعی بر همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی بود.

1. Domitrovich, Durlak, Staley & Weissberg
2. Dunn
3. Salter, Beamish & Davies
4. Dracinschi

روش پژوهش

این پژوهش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش کودکان پیش‌دبستانی ناحیه ۴ شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند. نمونه پژوهش ۴۸ نفر بودند که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی با کمک قرعه‌کشی در دو گروه مساوی جایگزین شدند. در روش نمونه‌گیری در دسترس نمونه‌ها با توجه به ملاک‌های مورد نظر پژوهشگران انتخاب می‌شوند که در این مطالعه ملاک‌های ورود به مطالعه شامل تحصیل در پیش‌دبستانی اول و دوم (پیش‌دبستانی اول ویژه کودکان ۴-۵ سال و پیش‌دبستانی دوم ویژه کودکان ۵-۶ سال است)، برخورداری از سلامت جسمی، عدم ابتلاء به اختلال یادگیری بر اساس نظر مربی کودکان و زندگی همراه با پدر و مادر بودند. همچنین، در مطالعه حاضر ملاک‌های خروج از مطالعه شامل انصراف از ادامه همکاری و غیبت بیشتر از سه جلسه بودند.

برای انجام این پژوهش پس از هماهنگی با مسئولان اداره آموزش و پرورش شهر مشهد اقدام به نمونه‌گیری شد و نمونه‌ها پس از انتخاب به روش تصادفی با کمک قرعه‌کشی در دو گروه مساوی ۲۴ نفری جایگزین و یکی از گروه‌ها به عنوان گروه آزمایش و گروه دیگر به عنوان گروه کنترل در نظر گرفته شد. گروه آزمایش ۲۰ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۲ جلسه) توسط پژوهشگر اول در یکی از مراکز پیش‌دبستانی به صورت گروهی با روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی آموزش دید و گروه کنترل در این مدت آموزشی دریافت نکرد. البته به دلیل شیوع کووید-۱۹ گروه آزمایش به شش گروه چهار نفری تقسیم و آموزش برای سه گروه در روزهای شنبه و دوشنبه و برای سه گروه دیگر در روزهای یکشنبه و سه‌شنبه انجام شد. هر دو گروه آزمایش و کنترل علاوه بر فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه از نظر همدلی و شایستگی اجتماعی ارزیابی شدند.

ابزارهای پژوهش

الف: ابزار اول مطالعه حاضر فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی محقق‌ساخته شامل جنسیت، سن و دوره پیش‌دبستانی بود.

ب: ابزار دوم مقیاس ارزش‌های هیجانی-اجتماعی و تاب‌آوری برای کودکان پیش‌دبستانی ۱ راویتچ (۲۰۱۳) بود. مقیاس مذکور ۴۲ گویه در پنج خرده‌مقیاس خودتنظیمی (۱۰ گویه)، مسئولیت‌پذیری (۸ گویه)، دانش هیجانی (۵ گویه)، شایستگی اجتماعی (۱۲ گویه) و همدلی (۷ گویه) داشت که در این پژوهش از دو خرده‌مقیاس همدلی و شایستگی اجتماعی استفاده شد. گویه‌ها با توجه به طیف لیکرت چهار درجه‌ای شامل هرگز (نمره ۰)، گاهی (نمره ۱)، اغلب (نمره ۲) و همیشه (نمره ۳) نمره‌گذاری و نمره هر خرده‌مقیاس با مجموع نمره گویه‌های سازنده آن خرده‌مقیاس محاسبه و به همین خاطر دامنه نمرات خرده‌مقیاس همدلی ۰-۲۱ و شایستگی اجتماعی ۰-۳۶ و نمره بالاتر نشان‌دهنده همدلی و شایستگی اجتماعی بیشتر

می‌باشد. روایی سازه ابزار با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود پنج عامل خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری، دانش هیجانی، شایستگی اجتماعی و همدلی بود و پایایی با روش آلفای کرونباخ برای همدلی ۰/۸۸ و شایستگی اجتماعی ۰/۹۲ بدست آمد. در ایران، عاشوری و یزدانی‌پور (۱۳۹۸) روایی محتوایی را با استفاده از روش لاواشه برای خرده‌مقیاس‌های همدلی ۰/۸۳ و شایستگی اجتماعی ۰/۸۹ و پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای همدلی ۰/۹۰ و شایستگی اجتماعی ۰/۸۶ گزارش کردند.

برنامه مداخله بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی- اجتماعی توسط پژوهشگر اول مقاله حاضر و دو روانشناس بازی درمانگر بر مبنای ۱۲ استاندارد ماساچوست برای یادگیری هیجانی- اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی و مهدکودکی^۱ (۲۰۱۵) در پنج حیطه خودآگاهی (با ۳ استاندارد کودک قادر است هیجان‌های خود را تشخیص دهد و بیان کند، کودک برداشت صحیحی از خود را ابراز می‌کند و کودک می‌تواند اعتمادبه‌نفس خودش را نشان دهد)، مدیریت خود (با ۱ استاندارد کودک می‌تواند کنترل تکانه و استرس داشته باشد)، آگاهی اجتماعی (با ۲ استاندارد کودک می‌تواند همدلی داشته باشد و کودک می‌تواند انعطاف‌پذیر باشد و به دیگران احترام بگذارد)، مهارت‌های ارتباطی (با ۴ استاندارد کودک می‌تواند به روش‌های مختلف با دیگران ارتباط برقرار کند، کودک با گروه همسال و بزرگسال ارتباط برقرار می‌کند، کودک خواهد توانست تعارض‌ها را حل کند و کودک می‌تواند به خودش و دیگران کمک کند) و تصمیم‌گیری مسئولانه (با ۲ استاندارد کودک مسئول رفتارهای شخصی، رفتاری و اجتماعی خواهد بود و کودک می‌تواند روی رفتارهای خودش متمرکز شده و نتایج آنها را ارزیابی کند) طراحی شد. لازم به ذکر است که از جلسه ششم الی بیستم برای هر جلسه یک مأموریت برای نمونه‌ها یعنی کودکان پیش‌دبستانی در نظر گرفته شد؛ به‌طوری که کل مداخله دارای ۱۵ مأموریت و مدت زمان هر مأموریت حدود ۱۵ دقیقه بود. در هر مأموریت یک پیکسل با نشان SEL (مخفف یادگیری هیجانی- اجتماعی) که نشان‌دهنده مأموریت بود، بر روی لباس نمونه‌ها چسبانده شد و از آنها خواسته شد تا با انجام رفتارهای مطلوب و اجتناب از رفتارهای نامطلوب که در طول جلسات اول تا پنج یادگرفته بودند یک مأموریت را شروع و ضمن رعایت قوانین، آن مأموریت را با موفقیت به پایان برسانند. چهار قوانینی که نمونه‌ها باید در حین مأموریت رعایت می‌کردند عبارتند از: (۱) بدون اجازه نیمکت خود را ترک نکنند، (۲) مأموریت خود را به اتمام برسانند (بازی زنگ ساعت)، (۳) از رفتارهای پرخاشگرانه شامل زدن، هل‌دادن، توهین، ناسزا و قهر اجتناب کند (بازی بادکنک‌های خشم) و (۴) در صورتی که خواسته‌ای دارد آن را نه با صدای زرد و نه با صدای قزمز، بلکه با صدای آبی مطرح کند (بازی فرکانس صدا). روایی محتوایی برنامه مداخله توسط ۱۰ نفر از روانشناسان دارای مدرک دکتری تخصصی با تجربه کاری بیش از ۱۰ سال در حوزه کودک تایید شد. برنامه مداخله بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی- اجتماعی به تفکیک جلسه‌ها، حیطه‌ها، مأموریت‌ها و بازی‌ها قابل مشاهده است (جدول ۱).

جدول ۱. برنامه مداخله بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی
به تفکیک جلسه‌ها، حیطة‌ها، مأموریت‌ها و بازی‌ها

جلسه	حیطه	مأموریت	بازی
اول	آزاد	بدون مأموریت	انجام بازی‌های آزاد به انتخاب خود کودکان مانند توپ بازی، گشتن در جعبه بازی و غیره
دوم	مهارت‌های ارتباطی / خودآگاهی	بدون مأموریت	بازی سلام، نقاشی آدمک و علاقه‌مندی‌های من
سوم	خودآگاهی	بدون مأموریت	خود را معرفی کنید، معرفی احساس‌ها و تاس احساس‌ها
چهارم	خودآگاهی	بدون مأموریت	درخت آرزوها و ریموت کنترل احساس‌ها
پنجم	مدیریت خود	بدون مأموریت	فرکانس صدا، بادکنک‌های خشم و زنگ ساعت
ششم	مدیریت خود	مأموریت ۱) ساخت چراغ راهنمای خشم	چراغ راهنمای خشم و لحن صدا
هفتم	مدیریت خود	مأموریت ۲) بازی با لگوها و ساخت صورتک‌های هیجان‌ها	جعبه آرامش، تنفس دیافراگمی و مارپله خشم
هشتم	مدیریت خود	مأموریت ۳) کشیدن هیجان‌های مختلف به کمک شیلد	احساس کنار گذاشتن و قبل از پریدن نگاه کن
نهم	مدیریت خود	مأموریت ۴) گوش دادن به داستان درباره همدلی	مارپله خشم و تکنیک ۱۲۳۴۵
دهم	آگاهی اجتماعی	مأموریت ۵) نقاشی آزاد	همدلی
یازدهم	آگاهی اجتماعی	مأموریت ۶) کشیدن نقاشی رنگین کمان یا رنگ‌های دوستی	گاهی مشکل دیگران مشکل ماست
دوازدهم	آگاهی اجتماعی	مأموریت ۷) پیدا کردن تصاویر پنهان	وجه تشابه و رنگ‌های دوستی
سیزدهم	آگاهی اجتماعی	مأموریت ۸) اثر انگشت و طراحی با کمک آن	تحقیر و توهین بین ما نیست
چهاردهم	مهارت‌های ارتباطی	مأموریت ۹) رنگ‌آمیزی	تماس چشمی و برجسب‌های آسمانی
پانزدهم	مهارت‌های ارتباطی	مأموریت ۱۰) پیدا کردن تفاوت‌ها و شباهت‌ها	بیش از حد برای من، خود را معرفی کنید و یادم تو را تشکر
شانزدهم	مهارت‌های ارتباطی	مأموریت ۱۱) پیدا کردن تصاویر پنهان	پانتومیم، فوت من و فوت تو و به من اعتماد کن
هفدهم	مهارت‌های ارتباطی	مأموریت ۱۲) مازها	من و آشغال‌هام و دوربین زیبایی
هجدهم	تصمیم‌گیری مسئولانه	مأموریت ۱۳) رنگ‌آمیزی	من مسئول هستم و بازی اردک اردک غاز
نوزدهم	تصمیم‌گیری مسئولانه	مأموریت ۱۴) نقاشی آزاد	قرض گرفتن و قانون طلایی
بیستم	تصمیم‌گیری مسئولانه	مأموریت ۱۵) ساخت ریموت کنترل احساس‌ها	بگذارید خورشید بدرخشد و ریموت کنترل احساس‌ها

داده‌های این مطالعه با آزمون‌های خی‌دو، تی مستقل و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر در نرم‌افزار SPSS-25 در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۴۸ نفر در دو گروه ۲۴ نفری شامل گروه‌های آزمایش و کنترل حضور داشتند. گروه‌های آزمایش و کنترل بر اساس آزمون خی‌دو از نظر جنسیت، دوره پیش‌دبستانی و سن تفاوت معنی‌داری نداشتند ($P < 0/05$) (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج مقایسه گروه‌ها از نظر جنسیت، دوره پیش‌دبستانی و سن بر اساس آزمون خی‌دو

معنی‌داری	گروه کنترل		گروه آزمایش		طبقه	متغیر
	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۰/۳۸۶	۴۱/۶۷	۱۰	۵۴/۱۷	۱۳	پسر	جنسیت
	۵۸/۳۳	۱۴	۴۵/۸۳	۱۱	دختر	
۱/۰۰۰	۵۰/۰۰	۱۲	۵۰/۰۰	۱۲	پیش‌دبستانی اول	دوره پیش‌دبستانی
	۵۰/۰۰	۱۲	۵۰/۰۰	۱۲	پیش‌دبستانی دوم	
۰/۹۴۸	۳۷/۵۰	۹	۳۳/۳۳	۸	۴ سال	سن
	۴۱/۶۷	۱۰	۴۵/۸۳	۱۱	۵ سال	
	۲۰/۸۳	۵	۲۰/۸۳	۵	۶ سال	

گروه‌های آزمایش و کنترل بر اساس آزمون تی مستقل در مرحله پیش‌آزمون از نظر هیچ‌یک از متغیرهای همدلی و شایستگی اجتماعی تفاوت معنی‌داری نداشتند ($P < 0/05$)، اما در مراحل پس‌آزمون و پیگیری از نظر هر دو متغیر مذکور تفاوت معنی‌داری داشتند ($P < 0/05$) (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج مقایسه گروه‌ها از نظر همدلی و شایستگی اجتماعی در مراحل ارزیابی بر اساس آزمون تی مستقل

معنی‌داری	گروه کنترل		گروه آزمایش		مرحله	متغیر
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار		
۰/۴۹۱	۲/۷۴	۱۱/۳۳	۲/۶۵	۱۰/۷۹	پیش‌آزمون	همدلی
۰/۰۰۱	۲/۹۰	۱۱/۱۲	۲/۵۲	۱۴/۷۰	پس‌آزمون	
۰/۰۰۱	۲/۴۲	۱۱/۰۴	۲/۷۰	۹۱/۹۱	پیگیری	
۰/۳۰۰	۲/۴۷	۲۰/۲۹	۳/۴۱	۱۹/۲۵	پیش‌آزمون	شایستگی اجتماعی
۰/۰۰۱	۳/۷۰	۲۰/۲۹	۲/۸۰	۲۴/۲۹	پس‌آزمون	
۰/۰۰۱	۳/۵۱	۲۰/۲۰	۳/۰۰	۲۴/۳۳	پیگیری	

بررسی مفروضه‌های روش تحلیل اندازه‌گیری مکرر حاکی از برقراری فرض نرمال بودن بر اساس آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای هر دو متغیر در مراحل ارزیابی به‌تفکیک در گروه‌های آزمایش و کنترل، برقراری فرض همگنی واریانس‌ها بر اساس آزمون لوین برای هر دو متغیر در مراحل ارزیابی و برقراری فرض همگنی کوواریانس‌ها بر اساس آزمون کرویت موخلی برای هر دو متغیر ($P < 0/05$) و عدم برقراری فرض همگنی واریانس - کوواریانس‌ها بر اساس آزمون ام.باکس برای هر دو متغیر ($P < 0/001$) بود. با توجه به مفروضه‌های ذکرشده باید در تحلیل‌ها از شاخص گرینهاوس - گیسر استفاده شود. اثر گروه، زمان و تعامل زمان و گروه در هر دو متغیر همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی معنی‌دار بود ($P < 0/05$). بنابراین می‌توان گفت که روش مداخله بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی هم باعث بهبود هر دو متغیر همدلی و شایستگی اجتماعی گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل شده و هم تفاوت میانگین‌ها در هر دو متغیر در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری معنی‌دار می‌باشد (جدول ۴).

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای تعیین اثربخشی روش مداخله بر همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی

متغیرها	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	معنی‌داری	اندازه اثر	توان آماری
	گروه	۱۹۱/۳۶	۱	۱۹۱/۳۶	۹/۲۶	۰/۰۰۴	۰/۱۷	۰/۸۴۶
همدلی	زمان	۱۱۳/۸۴	۱/۹۵	۵۸/۳۷	۱۷۶/۱۹	۰/۰۰۱	۰/۷۹	۱/۰۰۰
	زمان*گروه	۱۴۶/۴۳	۱/۹۵	۷۵/۰۷	۲۲۶/۶۲	۰/۰۰۱	۰/۸۳	۱/۰۰۰
	گروه	۲۰۰/۶۹	۱	۲۰۰/۶۹	۶/۳۶	۰/۰۱۵	۰/۱۲	۰/۶۹۵
شایستگی اجتماعی	زمان	۲۰۱/۶۸	۱/۸۵	۱۰۸/۶۹	۱۱۱/۵۸	۰/۰۰۱	۰/۷۰	۱/۰۰۰
	زمان*گروه	۲۰۸/۵۱	۱/۸۵	۱۱۲/۳۷	۱۱۵/۳۶	۰/۰۰۱	۰/۷۱	۱/۰۰۰

اختلاف میانگین پیش‌آزمون با پس‌آزمون و پیگیری در هر دو متغیر همدلی و شایستگی اجتماعی معنی‌دار بود ($P < 0/05$)، اما اختلاف میانگین پس‌آزمون و پیگیری هر دو متغیرها معنی‌دار نبود ($P < 0/05$). به عبارت دیگر، بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی در مراحل پس‌آزمون و پیگیری در مقایسه با مرحله پیش‌آزمون باعث افزایش معنی‌دار همدلی و شایستگی اجتماعی شده، اما بین مراحل پس‌آزمون و پیگیری در هیچ یک از متغیرها تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. تفاوت معنی‌دار پس‌آزمون در مقایسه با پیش‌آزمون نشان‌دهنده اثربخشی روش مداخله و تفاوت معنی‌دار پیگیری در مقایسه با پیش‌آزمون نشان‌دهنده حفظ اثربخشی روش مداخله در مرحله پیگیری بود (جدول ۵).

جدول ۵. نتایج مقایسه زوجی همدلی و شایستگی اجتماعی در مراحل ارزیابی بر اساس آزمون تعقیبی بونفرونی

متغیرها	مراحل ارزیابی	اختلاف میانگین‌ها	خطای استاندارد	معنی داری
همدلی	پیش‌آزمون پس‌آزمون	-۱/۸۵	۰/۱۲	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون پیگیری	-۱/۹۱	۰/۱۰	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون پیگیری	-۰/۰۶	۰/۱۱	۱/۰۰۰
شایستگی اجتماعی	پیش‌آزمون پس‌آزمون	-۲/۵۲	۰/۲۱	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون پیگیری	-۲/۵۰	۰/۱۹	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون پیگیری	۰/۰۲	۰/۱۶	۱/۰۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی باعث افزایش همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی شد و این یافته‌ها در مرحله پیگیری دو ماهه نیز حفظ شد. این یافته‌ها از جهاتی همسو با یافته‌های پژوهش‌های زینلی دهرجی و عاشوری (۱۴۰۰)، یزدانی‌پور و همکاران (۲۰۲۲)، دیون (۲۰۱۹)، سالتر و همکاران (۲۰۱۶)، چنگ و ری (۲۰۱۶)، چینه‌کش و همکاران (۲۰۱۴) و دراسینسچی (۲۰۱۲) بود.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که برنامه بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی شامل فرایندهایی است که بر اساس آن کودکان می‌توانند دانش و مهارت لازم جهت فعالیت در اجتماع‌های مختلف را بدست آورند. باور محوری یا یکی از استانداردهای این برنامه چنین است که کودکان می‌توانند از طریق یادگیری بر رفتارهای خود کنترل و نظارت داشته باشند و برای این منظور برنامه مداخله بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی از پنج مولفه یا حیطه خودآگاهی، مدیریت خود، آگاهی اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی و تصمیم‌گیری مسئولانه بهره می‌برد. به‌طوری که خودآگاهی به مهارت‌هایی اشاره دارد که در شناسایی افکار، احساس‌ها و هیجان‌های خود و درک چگونگی اثرگذاری افکار و احساس‌ها بر رفتارها موثر هستند و علاوه بر آن حاکی از خودکارآمدی و توانایی ارزیابی نقاط قوت و ضعف شخصی می‌باشند. مدیریت خود به مهارت‌هایی که به تنظیم موثر افکار، احساس‌ها و رفتارهای فرد کمک می‌کند، اشاره دارد و برخوردار از مهارت‌های موجود در زمینه مدیریت خود با مشکل‌های رفتاری کمتر، عزت‌نفس بالاتر ارتباط دارد. همچنین، آگاهی اجتماعی به توانایی افراد در درک رفتار و نقطه‌نظرهای دیگران و نشان دادن همدلی به دیگران اشاره دارد و افراد دارای آگاهی اجتماعی بالاتر با رفتارهای پرخاشگرانه کمتر و رفتارهای جامعه‌پسندانه بیشتر مرتبط می‌باشند. مهارت‌های ارتباطی به

توانایی شکل‌دهی و حفظ روابط دوستی سالم، گوش‌دادن فعال به دیگران، داشتن همکاری مشارکتی و برخورد سازنده با دیگران کمک می‌کند و کودکان با مهارت‌های ارتباطی قوی‌تر معمولاً محبوب‌تر و مورد قبول همسالان هستند در مقایسه با کودکان دارای مهارت‌های ارتباطی ضعیف‌تر دوستی‌های متقابل بیشتری را تجربه می‌کنند. علاوه بر آن، تصمیم‌گیری مسئولانه به توانایی تصمیم‌گیری ایمن، محترمانه و اخلاقی در مورد رفتار و تعامل شخص با دیگران اشاره دارد و این حیطة بر حل مشکل‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد و از بروز آنها پیشگیری می‌کند. در نتیجه، می‌توان انتظار داشت که برنامه بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی نقش موثری در افزایش همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی داشته باشند.

مهم‌ترین نقاط قوت پژوهش حاضر و تفاوت آن با سایر پژوهش‌ها بررسی پایداری نتایج در مرحله پیگیری و اینکه پژوهشی در داخل کشور درباره بررسی اثربخشی بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی بر ارزش‌های هیجانی-اجتماعی انجام نشده بود و انجام آن می‌تواند الگویی برای انجام پژوهش‌های بیشتر درباره این روش مداخله باشد. همچنین، از محدودیت‌های مهم پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند، محدودشدن جامعه پژوهش به کودکان پیش‌دبستانی ناحیه ۴ شهر مشهد، عدم بررسی نتایج به تفکیک جنسیت و اجرای مداخله به صورت ۶ گروه ۴ نفری به دلیل شیوع کووید-۱۹ و به منظور رعایت پروتکل‌های بهداشتی اشاره کرد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران آتی در صورت امکان از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده نمایند، پژوهش بر روی کودکان پیش‌دبستانی سایر شهرها و حتی کودکان دبستانی انجام و نتایج آنها با نتایج پژوهش حاضر مقایسه شود و پژوهش به تفکیک بر روی دختران و پسران انجام و نتایج آنها با هم مقایسه گردد. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده اثربخشی روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی بر افزایش همدلی و شایستگی اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی بود. این نتایج برای مشاوران، درمانگران و روانشناسان کودک مراکز و کلینیک‌های خدمات روانشناختی جهت بهبود ویژگی‌های هیجانی-اجتماعی کودکان پیامدهای کاربردی دارد، لذا برنامه‌ریزی برای استفاده از روش مذکور جهت بهبود ویژگی‌های هیجانی-اجتماعی آنان ضروری است. بنابراین، برای بهبود ارزش‌های هیجانی-اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی مانند همدلی و شایستگی اجتماعی در آنان می‌توان از روش بازی‌های آموزشی مبتنی بر یادگیری هیجانی-اجتماعی در کنار سایر روش‌ها استفاده کرد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه دارای کد اخلاق با شناسی IR.IAU.BOJNOURD.REC ۱۴۰۰، ۰۱۷ از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد است. بدین وسیله نویسندگان این مقاله از کودکان پیش‌دبستانی و والدین آنها و از مسئولان اداره آموزش و پرورش شهر مشهد تشکر می‌کنند.

منابع

- امامقلی‌وند، فاطمه؛ کدیور، پروین و شریفی، حسن پاشا. (۱۳۹۷). شاخص‌های روانسنجی پرسشنامه شایستگی هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان (SECQ). *فصلنامه اندازہ‌گیری تربیتی*، ۹(۳۳)، ۷۹-۱۰۱.
- حسینیان، سیمین؛ نوری‌پور لیاولی، رقیه؛ محولاتی، آزاده و اکبری‌زاده، اعظم. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مبتنی بر ذهن‌آگاهی بر همدلی و انعطاف‌پذیری شناختی زنان دارای همسر جانباز. *فصلنامه روانشناسی نظامی*، ۱۱(۴۲)، ۵-۱۸.
- زینلی‌دهرجبی، زهرا و عاشوری، محمد. (۱۴۰۰). تأثیری بازی درمانی مبتنی بر رویکرد اکسلاین بر ارزش‌های اجتماعی هیجانی و تاب‌آوری کودکان کم‌شنوای پیش‌دبستانی. *مجله پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت*، ۷(۴)، ۱۳-۲۴.
- عاشوری، محمد و یزدانی‌پور، معصومه. (۱۳۹۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی فارسی مقیاس ارزش‌های اجتماعی- هیجانی و تاب‌آوری در کودکان عادی و ناشنوای پیش‌دبستانی. *نشریه توانمندسازی کودکان استثنایی*، ۱۰(۳)، ۱۰۹-۱۲۴.
- Anthony, C. J., Elliott, S. N., DiPerna, J. C., & Lei, P. W. (2020). Multirater assessment of young children's social and emotional learning via the SSIS SEL brief scales – preschool forms. *Early Childhood Research Quarterly*, 53, 625-637.
- Bedard, C., Hanna, S., & Cairney, J. (2020). A longitudinal study of sport participation and perceived social competence in youth. *Journal of Adolescent Health*, 66(3), 352-359.
- Carrizales, A., Branje, S., & Lannegrand, L. (2021). Disentangling between- and within-person associations between empathy and prosocial behaviours during early adolescence. *Journal of Adolescence*, 93, 114-125.
- Cheng, Y. J., & Ray, D. C. (2016). Child-centered group play therapy: Impact on social-emotional assets of kindergarten children. *Journal for Specialists in Group Work*, 41(3), 209-237.
- Chinekesh, A., Kamalian, M., Eltemasi, M., Chinekesh, Sh., & Alvai, M. (2014). The effect of group play therapy on social-emotional skills in pre-school children. *Global Journal of Health Science*, 6(2), 163-167.
- Daunic, A. P., Corbett, N. L., Smith, S. W., Algina, J., Poling, D., Worth, M., & et al. (2021). Efficacy of the social-emotional learning foundations curriculum for kindergarten and first grade students at risk for emotional and behavioral disorders. *Journal of School Psychology*, 86, 78-99.
- Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C., & Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Journal of Child Development*, 88(2), 408-416.
- Dracinschi, M. C. (2012). The development of social and emotional abilities of primary school children. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 55, 618-627.
- Dunn, M. E. (2019). *The impact of a social emotional learning curriculum on the social-emotional competence of elementary-age students*. Doctor of Philosophy

- Dissertation, South Carolina: Clenson University.
- Figueiredo, P., Azeredo, A., Barroso, R., & Barbosa, F. (2020). Psychometric properties of teacher report of social-emotional assets and resilience scale in preschoolers and elementary school children. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 42(5), 799-807.
- Higgins, D., Zibrek, K., Cabral, J., Egan, D., & McDonnell, R. (2022). Sympathy for the digital: Influence of synthetic voice on affinity, social presence and empathy for photorealistic virtual humans. *Computers & Graphics*, 104, 116-128.
- Mantz, L. S., Bear, G. G., Yang, C., & Harris, A. (2018). The Delaware social-emotional competency scale (DSECS-S): Evidence of validity and Reliability. *Child Indicators Research*, 11(1), 137-157.
- Massachusetts Standards for Preschool and Kindergarten. (2015). *Social and emotional learning, and approaches to play and learning*. Boston: University of Massachusetts Boston.
- McCallops, K., Barnes, T. N., Berte, I., Fenniman, J., Jones, I., Navon, R., & Nelson, M. (2019). Multirater assessment of young children's social and emotional learning via the SSIS SEL brief scales – preschool forms. *International Journal of Educational Research*, 94, 11-28.
- McKenna, L., Brown, T., Williams, B., & Lau, R. (2020). Empathic and listening styles of first year undergraduate nursing students: A cross-sectional study. *Journal of Professional Nursing*, 36(6), 611-615.
- Meyers, D. C., Domitrovich, C. E., Dissi, R., Trejo, J., & Greenberg, M. T. (2019). Supporting systemic social and emotional learning with a schoolwide implementation model. *Evaluation and Program Planning*, 73, 53-61.
- Miller, M. L., Strassnig, M. T., Bromet, E., Depp, C. A., Jonas, K., Lin, W., & et al. (2021). Performance-based assessment of social skills in a large sample of participants with schizophrenia, bipolar disorder and healthy controls: Correlates of social competence and social appropriateness. *Schizophrenia Research*, 236, 80-86.
- Ravitch, N. K. (2013). *Development and preliminary validation of the social-emotional assets and resiliency scale for preschool*. PhD Dissertation of Special Education and Clinical Sciences, USA: University of Oregon.
- Salter, K., Beamish, W., & Davies, M. (2016). The effects of child-centered play therapy (CCPT) on the social and emotional growth of young Australian children with autism. *International Journal of Play Therapy*, 25(2), 78-90.
- Schuller, I., & Demetriou, Y. (2018). Physical activity interventions promoting social competence at school: A systematic review. *Educational Research Review*, 25, 39-55.
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Boise, C. E., Moen, A. L., Lester, H., Edwards, C. P., & et al. (2019). Supporting preschool children with developmental concerns: Effects of the Getting Ready intervention on school-based social competencies and relationships. *Early Childhood Research Quarterly*, 48, 303-316.
- Wang, Q., Yang, M., Deng, X., Wang, S., Zhou, B., Li, X., & et al. (2022). Explorations on risk profiles for overweight and obesity in 9501 preschool-aged children. *Obesity*

Research & Clinical Practice, 16(2), 106-114.

Yazdanipour, M., Ashori, M., & Abedi, A. (2022). Impact of group therapy play on the social-emotional assets and resilience in children with hearing loss. *International Journal of Play Therapy*, 31(2), 107-118.